

Prawo i polityka penitencyjarna

zajęcia nr 1

*wprowadzenie do tematyki zajęć,
definicje podstawowe*

rok akademicki 2022/2023

Aleksandra Polak-Kruszyk

Uniwersytet
Wrocławski

Wydział Prawa,
Administracji i Ekonomii

KATEDRA PRAWA KARNEGO WYKONAWCZEGO

Prawo i polityka penitencyjarna - wprowadzenie

I. Charakterystyka zajęć:

10 godzin (5 spotkań)

- ▶ 06.10.2022 r. ***(Wprowadzenie do tematyki zajęć, Zapoznanie z podstawowymi definicjami)***
- ▶ 20.10.2022 r. ***(Funkcjonowania systemu penitencyjarnego w Polsce- rodzaje i typy zakładów karnych, systemy wykonywania kary pozbawienia wolności)***
- ▶ 03.11.2022 r. ***(Funkcjonowania systemu penitencyjarnego w Polsce cz. II- prawa i obowiązki osadzonych, podstawowe regulacje związane z wykonywaniem kary pozbawienia wolności, postępowanie z wybranymi grupami skazanych)***
- ▶ 17.11.2022 r. ***(Charakterystyka porównawcza systemów penitencyjnych w Polsce i Norwegii - porównanie polityki penitencyjarniej i funkcjonowania systemu więziennego)***
- ▶ 01.12.2022 r. ***(Podsumowanie zajęć; zaliczenie zajęć – test);***

Prawo i polityka penitencjarna - wprowadzenie

II. Zaliczenie zajęć:

- ▶ zaliczenie na ocenę
- ▶ praca warsztatowa w formie zadań, które realizowane będą w grupach po części merytorycznej (ocena z prac grupowych - 50 % oceny końcowej)
- ▶ test (max. 20 pytań na podstawie prezentacji omówionych na zajęciach - 50 % oceny końcowej)
- ▶ z prac kasusowych i kolokwium wyliczana jest średnia, która stanowi ocenę końcową (ocena z testu musi być oceną pozytywną)

Prawo i polityka penitencyjarna - wprowadzenie

III. Kontakt:

- ▶ za pośrednictwem poczty elektronicznej (adres wskazany na stronie internetowej)
- ▶ lub na konsultacjach (czwartki 15:30-16:30)

IV. Konsultacje:

- ▶ czwartki 15:30-16:30

Monitorowanie obecności na zajęciach

Zarządzenie nr 18/2017 Dziekana Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie monitorowania obecności na zajęciach na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii Uwr

§ 2

1. W przypadku trzech kolejno występujących po sobie nieusprawiedliwionych nieobecnościach prowadzący zajęcia zobowiązany jest najpóźniej w terminie 5 dni od wystąpienia trzeciej nieobecności, dostarczyć do dziekanatu w formie pisemnej listę tych osób wraz z numerami albumu, z wyjątkiem studentów, którzy uzyskali zgodę na eksternistyczne zaliczanie niektórych zajęć, zgodnie z Regulaminem studiów w Uniwersytecie Wrocławskim.
2. Dziekanat potwierdza prowadzącemu zajęcia kopię listy zgłoszonych studentów, o których mowa w ust. 1.

§ 3

Po uzyskaniu informacji, Dziekan może skreślić studenta z listy studentów.

Monitorowanie USOSweb

Uchwała nr 103/IX/2015 Rady Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego z dnia 21 września 2015 r. W sprawie dokumentowania przebiegu studiów na jednolitych studiach magisterskich, studiach pierwszego i drugiego stopnia oraz w innych sprawach dydaktycznych na Wydziale Prawa, Administracji i Ekonomii UWr

§ 4

1. Student ma obowiązek sprawdzić bez zbędnej zwłoki na swoim koncie indywidualnym w USOSweb uzyskaną ocenę (w tym brak oceny) z określonych zajęć (ćwiczeń, egzaminu, wykładu niekończącego się egzaminem, etc.) wprowadzoną przez zaliczającego dane zajęcia do USOS.
2. Student uwagi i zastrzeżenia w zakresie uzyskanej oceny (w tym braku oceny) zgłasza w formie pisemnej (podanie lub mail) bezpośrednio do zaliczającego właściwe zajęcia w USOS najpóźniej w terminie 3 dni roboczych od daty zamknięcia protokołu.

Wprowadzenie

- ▶ Więzienie i kara pozbawienia wolności towarzyszą społeczeństwu od starożytności.
- ▶ Mimo narastającej stale krytyki tych instytucji, jak dotąd, ludzkość niczego zastępczego nie wymyśliła i jak dotąd żadne z państw z owej kary nie zrezygnowało.
- ▶ Tak zwane kary nieizolacyjne w postaci ograniczenia wolności lub grzywny mają zastosowanie jedynie wobec pewnej liczby przestępców.
- ▶ Więzienie jest instytucją skomplikowaną i wieloaspektową.
- ▶ Jego funkcjonowanie jest elementem polityki kryminalnej państwa. Jego zadaniem jest nie tylko izolacja społeczna przestępców, ale i troska o zmianę ich postaw na prospołeczne i zniechęcenie ich w ten sposób do kontynuowania działalności przestępczej.
- ▶ **Więzienie ma swój udział w zapobieganiu recydywie przestępczej.**

Więziennictwo

To jest struktura organizacyjna obejmująca ogół więzień (w Polsce zakładów karnych i aresztów śledczych), w których przymusowo są umieszczani ludzie skazani lub podejrzani o popełnienie przestępstwa lub sprawcy niektórych wykroczeń

Najważniejszymi elementami więziennictwa są:

- ▶ przepisy prawa określające jego cel i zasady działania
- ▶ struktura organizacyjna i sposoby zarządzania
- ▶ kadra funkcjonariuszy (pracowników) wykonujących prawem określone zadania,
- ▶ baza materialna oraz środki finansowe przeznaczone z budżetu państw na realizację zadań więziennictwa

Do najważniejszych aktów prawnych określających zadania i zasady działania więziennictwa oraz charakter tego organu należy zaliczyć: przepisy prawa określające jego cel i zasady działania:

- ▶ Kodeks karny wykonawczy
- ▶ Ustawę o Służbie Więziennej
- ▶ Ustawę o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej
- ▶ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia

Instytucja wykonywania kary pozbawienia wolności

- ▶ Tradycyjnie instytucja ta nazywana jest w literaturze organizacją aparatu powołanego do wykonywania kary pozbawienia wolności, systemem organizacyjnym aparatu wykonującego karę pozbawienia wolności, organizacją wykonania kary pozbawienia wolności czy też ustrojem penitencjarnym.
- ▶ Tak rozumiany aparat związany jest przede wszystkim z organizacją zakładów karnych, w których karę pozbawienia wolności wykonuje się technicznie przez osadzenie skazanego w zakładzie karnym, w izolacji od społeczeństwa.

W obowiązującym porządku prawnym kara pozbawienia wolności realizowana jest nie tylko w warunkach izolacji w zakładach karnych, ale także poza zakładami karnymi, a więc na wolności.

Prawo penitencjarne – informacje podstawowe, definicja

▶ Prawo penitencjarne:

1. stanowi najważniejszą część prawa karnego wykonawczego
2. stanowi podstawę polityki penitencjarnej

▶ Można wskazać wiele definicji prawa penitencjarnego w zależności od przyjętych kryteriów:

- a) prawo penitencjarne jako prawo regulujące stosowanie tych sankcji karnych, które wiążą się z izolacją skazanych lub izolacją tymczasowo aresztowanych (M. Cieślak),
- b) prawo penitencjarne jako „całokształt norm regulujących proces wykonywania kary pozbawienia wolności i innych środków powodujących jej pozbawienie oraz kary ograniczenia wolności” (J. Śliwowski)

Prawo penitencjarne – informacje podstawowe, definicja

▶ **W ślad za Teodorem Szymanowskim w świetle obowiązującego prawa karnego i w nawiązaniu do treści art. 1 k.k.w. wskazać należy, iż:**

1. Prawo penitencjarne obejmuje wszelkie te przepisy, które regulują wykonywanie kar i środków skutkujących pozbawieniem wolności w związku z popełnionym przestępstwem lub toczącym się postępowaniem karnym.
2. Do prawa penitencjarnego zalicza się przepisy:
  - Ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (zwłaszcza rozdział X i XV),
  - Przepisy innych ustaw (m.in. ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej).

Prawo penitencjarne – informacje podstawowe, definicja

Cechą wyróżniającą tę dziedzinę prawa jest fakt, iż jego przepisy mają zastosowanie wyłącznie do wykonywania kary pozbawienia wolności w rozumieniu art. 242 § 3 k.k.w. oraz tymczasowego aresztowania czy też innych środków polegających na izolacji sprawców czynów karalnych lub osób zobowiązanych do uczestnictwa w postępowaniu sądowym.

- ▶ **art. 242 § 3 k.k.w.:** Jeżeli niniejszy kodeks używa w znaczeniu ogólnym określenia „kara pozbawienia wolności”, należy przez to rozumieć również zastępczą karę pozbawienia wolności, karę aresztu wojskowego, karę aresztu lub zastępczą karę aresztu, karę porządkową oraz środek przymusu skutkujący pozbawieniem wolności, chyba że ustawa stanowi inaczej.
- ▶ Przedmiot prawa penitencjarnego jest w znacznym stopniu zależny od przewidzianych przez prawo karne środków reakcji prawnej na fakt popełnionego przestępstwa.

Związek prawa penitencjarnego z prawem karnym wykonawczym

Prawo karne wykonawcze jest pojęciem szerszym od prawa penitencjarnego.

- ▶ Prawo karne wykonawcze obejmuje wszystkie przepisy odnoszące się do wykonywania wszystkich kar tj. kary pozbawienia wolności, kary ograniczenia wolności, kary grzywny, a także środków zabezpieczających, natomiast prawo penitencjarne obejmuje wyłącznie przepisy odnoszące się do kary pozbawienia wolności i innych środków polegających na przymusowym jej pozbawieniu.

Nauka prawa karnego wykonawczego pozostaje z innymi dyscyplinami w związkach; szczególnie z nauką prawa karnego materialnego i prawa karnego procesowego. Czerpie także z innych nauk prawnych (z prawa: administracyjnego, cywilnego, pracy, konstytucyjnego, międzynarodowego). Związki te są wynikiem powiązań między poszczególnymi gałęziami prawa. Oprócz tego nauka prawa karnego wykonawczego korzysta z kryminologii, nauki polityki kryminalnej, pedagogiki, psychologii i socjologii. Duże znaczenie mają dla niej filozofia i etyka.

Prawo penitencjarne a polityka penitencjarna

▶ Polityka prawna w każdej dziedzinie zawiera dwa podstawowe elementy:

1. ustanowienie prawa,
2. a następnie praktyczną realizację jego postanowień.

▶ Prawo penitencjarne i polityka penitencjarna to dwa elementy jednej dyscypliny naukowej pozostające w ścisłym związku i stanowiące nierozłączną jedność:

- a) Są one połączone przez normy prawne dotyczące wykonywania kary pozbawienia wolności – czyli normy prawa penitencjarnego.

Prawo penitencjarne a polityka penitencjarna

▶ **Polityka penitencjarna to:**

- realizacja przepisów regulujących wykonywanie kary pozbawienia wolności oraz innych środków izolacji wykonywanych w zakładach karnych, aresztach śledczych i zakładach zabezpieczających oraz metody ich stosowania w praktyce.
- ▶ Polityka penitencjarna określa działalność administracji zakładu karnego, wzajemne stosunki pomiędzy skazanym, a administracją zakładu karnego, wytycza kierunki działalności niezbędne do wykonania kary pozbawienia wolności
- ▶ Treść prawa penitencjarnego ulega zmianie w następstwie zmian treści polityki penitencjarnej.

Prawo penitencjarne a polityka penitencjarna

- ▶ **Prawo penitencjarne i polityka penitencjarna koncentrują swoje działania na:**
  - skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności,
  - badaniu osobowości skazanego,
  - stopnia demoralizacji oraz
  - środków i metod postępowania penitencjarnego w celu osiągnięcia najlepszych wyników resocjalizacyjnych.

- ▶ **Niekiedy polityka penitencjarna wywiera wpływ na przepisy karne materialne poprzez liczne badania prowadzone przez inne nauki tj.**
  - a) pedagogika penitencjarna,
  - b) psychiatria penitencjarna,
  - c) psychologia penitencjarna,
  - d) socjologia.

Prawo penitencjarne a polityka penitencjarna

- ▶ Poza przepisami ustawowymi do prawa penitencjarnego zaliczamy unormowania aktów wykonawczych w postaci rozporządzeń lub zarządzeń, które zgodnie z Konstytucją RP (art. 92 i 93) są wydawane z upoważnienia ustawy określającej zakres przedmiotowy oraz wytyczne dotyczące treści tego aktu.
- ▶ Przepisów aktów wykonawczych nie można jednak zaliczyć do podstaw polityki penitencjarnej, mają jednak doniosłe znaczenie w realizacji drugiego członu definicji, tj. ustalania sposobów i metod realizacji polityki penitencjarnej.

Polityka penitencyjarna, profilaktyka penitencyjarna

- ▶ Istotnym elementem w ujęciu zadań polityki penitencjarnej jest **profilaktyka penitencyjarna**, która koncentruje się na problemie wykonania kary oraz służy optymalizacji podjętych działań służących readaptacji i resocjalizacji skazanych.
- ▶ Polityka penitencyjarna uwarunkowana jest sposobem definiowania prawa.
- ▶ Racjonalna polityka penitencyjarna musi być powiązana z racjonalną polityką legislacyjną prawa karnego oraz racjonalną polityką ścigania i sędziowskiego wymiaru kary.
- ▶ Polityka penitencyjarna musi być zgodna ze standardami wykonywania kary pozbawienia wolności zawartymi w aktach międzynarodowych:
  - tj. Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, MPPOiP, Reguły Minimum, Europejskie Reguły Więzienne.

Polityka penitencyjarna

W polityce stanowienia i wykonywania prawa penitencyjarnego ważne jest uwzględnienie standardów międzynarodowych oraz prawa europejskiego organizacji międzynarodowych

- ▶ Polityka ustawodawcza w zakresie penitencjarystyki jest częścią polityki prawa zajmującą się naukowo oceną obowiązujących norm prawnych jak i przewidywaniem skutków wprowadzania przepisów prawnych w dziedzinie kary pozbawienia wolności i innych środków prowadzących do pozbawienia wolności.
- ▶ Ze względu na coraz bardziej ściślejszą współpracę państw członkowskich Unii Europejskiej, także w sprawach karnych, polityka penitencyjarna staje się częścią polityki europejskiej.
- ▶ Polityka penitencyjarna w obszarze wykonywania prawa penitencyjarnego, powinna wytyczać kierunki działań na podstawie ocen dotyczących zgodności działania organów postępowania wykonawczego z zasadami prawa karnego wykonawczego oraz efektywności funkcjonowania instytucji penitencyjnych w wymiarze organizacji aparatu wykonawczego kar i środków izolacyjnych jak i zachowań osób pozbawionych wolności podlegających władzy zarządzającej uwięzieniem.

Pojęcie polityki kryminalnej

Polityka penitencyjna jest częścią polityki kryminalnej

- ▶ **Polityka kryminalna** - to całokształt działalności państwa i społeczeństwa zmierzającej do zapobiegania i zwalczania (ale również osłabiania i ograniczania) zjawiska przestępczości (współcześnie zastępuje się ją pojęciem: polityka karna bądź polityka prawno-karna).
- ▶ **W sensie wąskim** politykę kryminalną wiąże się wyłącznie ze sferą ustawodawczą dotyczącą rozważań nad prawem karnym.
- ▶ **W szerokim ujęciu** pod pojęciem polityki kryminalnej rozumiany jest całokształt działalności skierowanej na zapobieganie przestępczości, profilaktykę, ustawodawstwo karne, ściganie przestępstw, orzekanie sankcji i ich wykonywanie.

Zakres polityki kryminalnej

Polityka penitencyjarna jest częścią polityki kryminalnej

- ▶ W ramach zakresu polityki kryminalnej wymienia się (ze względu na kolejność stadiów procesu karnego)
  - politykę karną,
  - a w odniesieniu do fazy wykonawczej — politykę penitencyjarną.

Polityka kryminalna a polityka penitencjarna

**Polityka penitencjarna zatem wraz z polityką kryminalną jest elementem
składowym (nośnym) polityki społecznej.**

- ▶ W ujęciu J. Śliwowskiego racje swojego działania i elementarne założenia teoretyczne polityka penitencjarna czerpie z polityki kryminalnej, stanowiąc jej naturalne przedłużenie, funkcjonujące w wykonawczym stadium zwalczania przestępczości.

Pojęcie systemu penitencyjnego

► **Zdaniem Jerzego Śliwowskiego**

„przez system penitencyjny należy rozumieć całokształt przepisów i instytucji prawa penitencyjnego oraz urządzeń zakładów karnych zmierzających według określonego sposobu i metody do osiągnięcia zasadniczego celu wykonania kary pozbawienia wolności” (J. Śliwowski, Prawo i polityka penitencyjna, Toruń 1978, s. 71.)

► **Inaczej pojęcie to definiuje S. Ziemiński, który określa system penitencyjny**

„jako całokształt określonych prawem instytucji i środków oraz zasad ich funkcjonowania i stosowania, służących osiągnięciu zadań wykonania kary pozbawienia wolności” (S. Ziemiński, Klasyfikacja skazanych, Warszawa 1973, s. 9.)

Pojęcie systemu penitencjarnego

► Pojęcia „system penitencjarny” używa się w dwóch znaczeniach:

1) określony prawnie sposób wykonywania kary pozbawienia wolności, mający wyznaczony cel do osiągnięcia i odpowiednie metody temu służące;

- obowiązujący kodeks karny wykonawczy przewiduje następujące systemy wykonywania kary (art. 81 k.k.w.): **programowanego oddziaływania, terapeutyczny, zwykły;**

2) znaczenie ogólne, dotyczy jakiegokolwiek sposobu wykonywania kary izolacji w różnych krajach w następstwie popełnionego przestępstwa, np. polski system penitencjarny.

► System penitencjarny można określić jako funkcjonującą strukturę organizacyjną, służącą izolowaniu osób naruszających przepisy prawa karnego, na którą składają się przede wszystkim takie elementy jak:

- przepisy prawne - posiadana baza materialna - kadra wykonująca kary izolacyjne

Pojęcie systemu penitencjarnego

W skład systemu penitencjarnego wchodzi następujące elementy szczegółowe:

- 1) cele wykonywania kary pozbawienia wolności;
- 2) typy i rodzaje zakładów karnych;
- 3) prawa i obowiązki skazanych w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności;
- 4) prawa i obowiązki skazanych w poszczególnych typach i rodzajach zakładów karnych;
- 5) zasady klasyfikacji więźniów;
- 6) zasady i kryteria awansowania więźniów oraz zasady i kryteria degradacji (wolna progresja) z warunków mniej dolegliwych do łagodniejszych i odwrotnie;
- 7) sposoby traktowania więźniów przez personel więzienny;
- 8) sposoby składania zażaleń do stosownych władz przez więźniów;
- 9) sposoby postępowania resocjalizacyjnego, w tym metod resocjalizacyjnych;

Pojęcie systemu penitencjarnego

W skład systemu penitencjarnego wchodzi następujące elementy szczegółowe:

- 10) określenie nagród i kar dyscyplinarnych oraz sposobu ich stosowania;
- 11) sposoby oceniania i opiniowania więźniów;
- 12) cele i sposoby współpracy instytucji więziennej ze społeczeństwem;
- 13) cele i sposoby utrzymywania kontaktów skazanych z rodzinami i z osobami najbliższymi;
- 14) określenie polityki i praktyki przepustkowej;
- 15) cele i sposoby przygotowania więźniów do wolności;
- 16) sposoby postępowania z więźniami w sytuacjach samoagresji i prób samobójczych;
- 17) sposoby postępowania ze skazanymi w sytuacjach zagrożenia z ich strony (buntów, wzięcia zakładnika, podpalenia, indywidualnej i zbiorowej odmowy przyjmowania posiłków, itp.) określenie nadzwyczajnych (szczególnych) środków bezpieczeństwa i okoliczności ich użycia;

Pojęcie systemu penitencjarnego

W skład systemu penitencjarnego wchodzi następujące elementy szczegółowe:

- 18) określenie jakości personelu penitencjarnego wszystkich kategorii oraz wymagań wobec niego;
- 19) określenie organizacji pracy zakładu karnego w tym hierarchii służbowej;
- 20) określenie celów i zadań dla poszczególnych kategorii personelu więziennego;
- 21) określenie wymagań stawianych więźniom w sytuacji ubiegania się przez nich o warunkowe przedterminowe zwolnienie;
- 22) określenie roli dyrekcji zakładu karnego w procesie starań o uzyskanie warunkowego zwolnienia przez więźniów;
- 23) cele i zasady współpracy personelu więziennego z kuratorami i sądowymi;
- 24) sposób zarządzania zakładem karnym;
- 25) politykę kadrową, hierarchię oraz podział ról i zadań w krajowym układzie penitencjarnym oraz zależności zakładów penitencjarnych od wyższych władz więziennych

Pojęcie systemu więziennego

- ▶ **W literaturze penitencjarnej niekiedy używa się terminu system więzienny,**
  - obowiązujący kodeks karny wykonawczy przewiduje następujące systemy wykonywania kary (art. 81 k.k.w.): **programowanego oddziaływania, terapeutyczny, zwykły;**

2) znaczenie ogólne, dotyczy jakiegokolwiek sposobu wykonywania kary izolacji w różnych krajach w następstwie popełnionego przestępstwa, np. polski system penitencjarny.

- ▶ **System penitencjarny można określić jako funkcjonującą strukturę organizacyjną, służącą izolowaniu osób naruszających przepisy prawa karnego, na którą składają się przede wszystkim takie elementy jak:**

- przepisy prawne - posiadana baza materialna - kadra wykonująca kary izolacyjne

Aktualne problemy systemu penitencjarnego w Polsce

► **Mimo tak szczytnych założeń obecny polski system penitencjarny nie jest, bądź nie może być, w pełni realizowany, co negatywnie wpływa na efektywność procedury resocjalizacyjnej, wśród czynników utrudniających resocjalizację wyróżniamy:**

- bardzo poważne bezrobocie wśród więźniów (choć praca uważana jest za bardzo ważną metodę pozytywnego oddziaływania penitencjarnego);
- niemożność objęcia procesem kształcenia wszystkich skazanych, którzy tego wymagają
- niemożność wyegzekwowania ukończenia szkoły przez wszystkich, w tym młodocianych, którzy zostali do niej skierowani
- niemożność objęcia wszystkich więźniów pracą kulturalno-oświatową i sportową, co w sytuacji braku zatrudnienia i nauki powoduje pojawienie się nadmiaru wolnego czasu i nudy
- niemożność objęcia znacznej liczby osób uzależnionych (głównie od alkoholu) oraz innych potrzebujących osób oddziaływaniem terapeutycznym z powodu zbyt małej liczby oddziałów terapeutycznych
- powtarzające się przeludnienie zakładów karnych.

Aktualne problemy systemu penitencjarnego w Polsce

▶ **Spółeczność więzienna:**

- Spółeczność więźniów nie jest jednolita.
- W spółeczności tej występują mężczyźni i kobiety, młodociani (nawet nieletni) i dorośli. Jest to podział ze względu na płeć i na wiek.
- Praca penitencjarna, szczególnie resocjalizacyjna musi być dostosowana do wieku i poziomu rozwoju psychospółecznego tych osób. Inaczej przebiega resocjalizacja kobiet, a inaczej resocjalizacja mężczyzn.
- W warunkach więziennych występują osoby uzależnione od środków psychotropowych oraz z niepsychotycznymi zaburzeniami osobowości. Idzie tu o osoby uzależnione od alkoholu i uzależnione od narkotyków. Wymagają one oddziaływania terapeutycznego.
- Skazani z niepsychotycznymi zaburzeniami osobowości wymagają także oddziaływania terapeutycznego, jednak o innym charakterze
- Trudności w ocenie postępów resocjalizacyjnych występują także, gdy idzie o skazanych długoterminowych: odbywających kary 25 lat pozbawienia wolności i dożywotniego pozbawienia wolności - niekiedy nie wiadomo o, czy ulegli oni resocjalizacji czy prizonizacji?

Resocjalizacja penitencjarna

▶ **Społeczność więzienna:**

- Resocjalizacja penitencjarna, jej postać, treść, organizacja i efektywność zależy od wielu uwarunkowań.
- Wśród najważniejszych znajdują się: system penitencjarny, który decyduje o niej w sposób generalny, warunki charakterystyczne dla instytucji więzienia, łącznie z warunkami społecznymi tej instytucji, oraz materiał ludzki (społeczność skazanych), który jako podmiot staje się przedmiotem zainteresowania i oddziaływania penitencjarystów.
- Celem tego oddziaływania jest uzyskanie oczekiwanej efektywności resocjalizacyjnej.
- Stąd system penitencjarny, który jest najważniejszy, by uzyskać oczekiwany efekt, musi w swojej konstrukcji uwzględnić wiele uwarunkowań, ale przede wszystkim czynniki charakterystyczne dla instytucji więziennej oraz materiał ludzki (społeczność więźniów) będący przedmiotem oddziaływania penitencjarnego.